

نکاتی چند دربارهٔ

وظایف کتابدار بخش خدمات کتابخانه‌های دانشگاهی

بخش خدمات کتابخانه که در حقیقت معرف آن نیز می‌باشد پیوسته محل آمد و شد مراجعین مختلف است. در این محیط مراجعین همواره شاهد فعالیت‌های کارکنانی چند هستند که به‌اموری چون چیدن کتاب در قفسه و یا امانت دادن آن اشتغال دارند. در چنین حالتی غالباً "کاردر کتابخانه برای آن گروهی که دوره‌های آموزشی کتابداری را نگذرانیده‌اند به کتاب‌رسانی و کتاب‌چینی تعبیر می‌گردد. اینگونه برداشت و همچنین محیط آرام و مناسب کتابخانه خود عاملی برای جذب برخی از کارکنان بویژه طبقه نسوان می‌گردد، و چون ماهیت امر غیر از این است هنگامی که این دسته از کارکنان به واقعیت و چگونگی کار پی می‌برند، متوجه می‌شوند که کار کتابخانه علاوه بر خدمات فنی دقیق، خدمت به متقاضیان را نیز شامل می‌شود و برای ارائه خدمات شایسته با محتوی کتاب نیز باید سروکار داشت. لذا اگر آمادگی برای پذیرش آن را نداشته باشند وظایف محوله بنظر آنان مشکل آمده و بزودی محیط کتابخانه را سنگین و کسل‌کننده خواهند یافت و برعکس اگر واقعا "علاقمند باشند با کمی مطالعه و پشت کار بر امور مسلط خواهند شد.

دیده شده است برخی از کتابداران تحصیل کرده مطالعات خود را پس از اتمام تحصیلات متوقف نموده و فقط به انجام امور کتابداری در کتابخانه بسنده می‌نمایند در حالی که در این صورت آنان بزودی همگامی خود را بویژه در محیط آموزشی از دست خواهند داد و عملاً "از نظر کتابداری درس رده آموزشی و فرهنگی فعالیت لازم نخواهند داشت. بنابراین لازم است کتابداری که در کتابخانه خاصه در بخش خدمات انجام وظیفه می‌نماید در مرحله نخست سئوالاتی از خود بنماید. به این مضمون که، من چه وظیفه‌ای دارم؟ آیا تاکنون وظایفم را برای خود تجزیه و تحلیل نموده‌ام؟ آیا می‌دانم آمادگی من برای هر یک از وظایف تا چه حد است؟ آیا اکنون که بعنوان کتابدار بخش خدمات در یک کتابخانه دانشگاهی بکار اشتغال دارم اطلاع کافی از فرهنگ، تاریخ، ادبیات و مذاهب کشور خویش دارم تا بتوانم دانشجویان دوره آمادگی دانشکده را که احتیاج به شناخت عمومی دارند راهنمایی نمایم؟ و در چه ای

از فرهنگ این مرز و بوم بروی آنها بازکنم؟ تاچه اندازه به خط مشی و برنامه های آموزشی دانشکده و دانشگاه آشنای باشم؟ میزان اطلاع از مجموعه کتابخانه ای که که در آن اشتغال دارم چگونه است و چه آگاهی از مجموعه دیگر کتابخانه های دانشگاهی و غیر دانشگاهی دارم؟ از اطلاعاتم با توجه به محدوده مسئولیتم، چگونه بیشترین بهره را به مراجعین خاص و عمومی انتقال دهم؟ قرائت خانه و مجموعه کتابخانه را برای دسترسی بیشتر و بهتر مراجعین چگونه آماده نمایم؟ علائم راهنمایی را در کجا هانصن نمایم؟ و ضرورت آنها را چگونه تشخیص دهم؟ و غیره

در این دو ساله اخیر ما شاهد بودیم که حتی در حادثترین و حساسترین موقعیت کشور، کار در کتابخانه های دانشگاهی متوقف نگشته است. جریانات روزانه، حرکت های اجتماعی، عنوان شدن مواد فراموش شده و لزوم گنجاندن آن در برنامه های آموزشی عالی همه و همه مسئولین کتابخانه های دانشگاهی و کتابداران را بر آن می دارد با توجه به اهمیت وظایف خود تجدید نظری در روش مدیریت، و کار کتابخانه بنمایند. ضروری است در تجدید نظر بویژه نکات زیر مدنظر قرار گیرد.

۱- کتابداران بخش امانت و خدمات، خود را موظف بدانند از مجموعه کتابخانه شناخت کامل داشته باشند و تلاش کنند تا کتابخانه با برنامه آموزشی دانشکده و فرهنگ کشور همگام گردد و محیط کتابخانه و مجموعه های آن برای مراجعه کننده بیگانه نباشد.

۲- کتابداران بخش خدمات با استفاده از تجربیات خود و با توجه به نیازهای مراجعین در بسط فهرست موضوعی و تهیه برگه های ارجاعی کارشناسان فهرست نویسی را یاری دهند و در مورد انتخاب موضوعاتی که بمنزله کلیدی برای رسیدن بمطالب می باشد آنان را راهنمایی نمایند.

۳- کتابداران کتابخانه های دانشگاهی در عین آگاهی به مسائل کتابداری از بین کسانی انتخاب شوند که درباره رشته های دانشکده مورد نظر اطلاعات کافی داشته باشند. شناخت مواد درسی رشته ها برای کتابداری که در کتابخانه یک دانشکده بکار اشتغال دارد بسیار مهم است. یک کتابدار واقعی با پی گیری کار خود و مطالعه کتاب شناسی های تخصصی می تواند بزودی به یک کتابشناس خوب تبدیل گردد.

۴ - شایسته است که مسئولین آموزشی رشته کتابداری برای تربیت کتابداران دانشکده ای، برنامه ویژه تخصصی یا کارآموزی در نظر گیرند و در این مورد از مسئولین کتابخانه ها نظرخواهی کنند.

۵ - آموزش کتابداری برای کارکنان بخش امانت تنها به دوره کوتاه مدت کتابداری منتهی نگردد بلکه کارشناس مرجع و کارکنان دیگر و حتی مسئولین کتابخانه نیز ملزم باشند برای مدتی در قسمت فنی بانجام امور فهرست نویسی، رده بندی برگه ها و آماده سازی کتاب بپردازند.

۶ - مسئولین کتابخانه ها، کتابداران و دیگر کارکنان را از مواد جدیدی که درباره کتابخانه و کتابداری منتشر شده مطلع گردانند و توصیه به مطالعه آن نمایند. در مجموع هنگامی خدمات در کتابخانه موثر و واقعی خواهد بود که کتابدار مرجع و دیگر کارکنان با علاقه و دل بستگی به کار، پیوسته در پی شناخت مجموعه های کتابخانه و انتشارات مربوط به رشته ها باشند و نیز با آموزش شفاهی و عملی و مطالعات جنبی خود بر امور خدماتی تسلط یابند.

بدیهی است نیاز مراجعین و آگاهی از اهمیت خدمات کتابخانه برای یک کتابدار با ایمان انگیزه ای خواهد بود تا محیط کار خود را بیش از پیش فعال نموده و این محدوده فرهنگی را محیطی مناسب و پذیرا برای خود و همه مراجعه کنندگان و کارکنان گرداند.